

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

Ukaz o proglašenju Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom

Proglašavam **Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom**, koji je donijela Skupština Crne Gore 24. saziva, na jedanaestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2011. godini, dana 22. jula 2011. godine.

Broj: 01-949/2 Podgorica, 27. jula 2011. godine

Predsjednik Crne Gore
Filip Vujanović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 2 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 24. saziva, na jedanaestoj sjednici prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2011. godini, dana 22. jula 2011. godine, donijela je

Zakon o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom

*Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br.
39/2011 od 4.8.2011. godine*

Predmet

Član 1

Zabrana diskriminacije lica sa invaliditetom ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom.

Na zabranu diskriminacije lica sa invaliditetom primjenjuju se odredbe Zakona o zabrani diskriminacije i odredbe drugih zakona kojima se uređuje zabrana diskriminacije lica sa invaliditetom, ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Zabrana diskriminacije

Član 2

Zabranjen je svaki oblik diskriminacije lica sa invaliditetom, po bilo kom osnovu.

Pristanak lica sa invaliditetom na diskriminaciju ne oslobađa odgovornosti lice koje vrši diskriminaciju.

Načela

Član 3

Ovaj zakon se zasniva na načelima:

- poštovanja ljudskih prava i dostojanstva lica sa invaliditetom;
- podsticanja uključivanja lica sa invaliditetom u sve oblasti društvenog života na osnovima ravnopravnosti;
- uključivanje lica sa invaliditetom u sve procese u kojima se odlučuje o njihovim pravima i obavezama;
- jednakosti u ostvarivanju prava i obaveza lica sa invaliditetom sa drugim licima.

Značenje izraza

Član 4

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) **lice sa invaliditetom** je lice koje ima dugoročna fizička, mentalna, intelektualna ili senzorna oštećenja, koja u sadejstvu sa različitim barijerama mogu otežati puno i efektivno učešće ovog lica u društvu na osnovu jednakosti sa drugima;

2) **objekti u javnoj upotrebi** su objekti: vaspitne, obrazovne i kulturne namjene; zdravstvene, rehabilitacione, socijalne i dječje zaštite; sportsko-rekreacione, trgovačke, ugostiteljske i turističke namjene; poštanske, telekomunikacione i saobraćajne namjene; zakonodavne, sudske, upravne i slične namjene; objekti za vjerske obrede i vjerske poslove; objekti u kojima često borave lica sa invaliditetom; prostori i površine javne namjene i slično;

3) **javne površine** su parkovi, trgovi, javne saobraćajnice i slično;

4) **organ** je državni organ, organ državne uprave, organ i služba lokalne samouprave, javne ustanove, privredna društva, kao i druga pravna lica;

5) **javni prevoz** je prevoz u drumskom (gradskom i međugradskom), željezničkom, pomorskom i vazdušnom saobraćaju.

Oblici diskriminacije

Član 5

Neposredna diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica, u istoj ili sličnoj situaciji, aktom, radnjom ili nečinjenjem dovode ili su dovedeni, odnosno mogu biti dovedeni u nejednak položaj, u odnosu na druga lica ili grupu lica, po osnovu invaliditeta, osim ako su taj akt, radnja ili nečinjenje objektivno i razumno opravdani zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja, odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.

Posredna diskriminacija postoji ako se lice ili grupa lica, po osnovu invaliditeta, dovode ili su dovedeni, odnosno mogu biti dovedeni u nejednak položaj u odnosu na druga lica ili grupu lica, donošenjem propisa ili opšteg akta ili preduzimanjem radnje koja je prividno zasnovana na načelu jednakosti i nediskriminacije, osim ako je taj akt ili radnja objektivno i razumno opravdana zakonitim ciljem, uz upotrebu sredstava koja su primjerena i neophodna za postizanje cilja odnosno u prihvatljivo srazmjernom odnosu sa ciljem koji se želi postići.

Pod diskriminacijom lica sa invaliditetom se smatra i:

1) ako se prema licu ili grupi lica, po osnovu invaliditeta, neopravdano postupa, u odnosu kako bi se postupalo prema drugome, zbog toga što su tražili, odnosno namjeravali da traže pravnu zaštitu od diskriminacije;

2) podsticanje ili davanje instrukcija da se prema određenom licu ili grupi lica vrši diskriminacija po osnovu invaliditeta.

Povreda jednakih prava i obaveza

Član 6

Povreda jednakih prava i obaveza postoji:

1) ako se licu ili grupi lica, po osnovu invaliditeta, uskraćuju prava i obaveze, odnosno nameću obaveze koje se

u istoj ili sličnoj situaciji ne uskraćuju ili ne nameću drugom licu ili grupi lica;

2) ako su cilj ili posljedica preduzetih mjera prema licu sa invaliditetom neopravdani i ako ne postoji srazmjera između preduzetih mjera i cilja koji se ovim mjerama ostvaruje.

Neće se smatrati diskriminacijom i povredom jednakih prava i obaveza propisi i uvođenje posebnih mjera, donijetih u cilju zaštite lica sa invaliditetom, članova njihovih porodica i organizacija koje se bave zaštitom lica sa invaliditetom, a kojima se pruža posebna podrška, neophodna za ostvarivanje i korišćenje prava, pod istim uslovima pod kojima ih ostvaruju i koriste druga lica.

Diskriminacija u postupcima pred organima

Član 7

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u postupcima pred organima se smatra:

1) uskraćivanje prava opštim ili pojedinačnim pravnim aktom, ako se ovo pravo u istim okolnostima priznaje drugim licima;

2) postavljanje posebnih uslova za ostvarivanje prava, osim ako te uslove opravdavaju razlozi opšte, lične i imovinske bezbjednosti;

3) uskraćivanje prava u okviru diskrecionog ovlašćenja, ako je do uskraćivanja došlo zbog invalidnosti podnosioca zahtjeva;

4) vođenje upravnog, sudskog ili drugog postupka na način koji onemogućava ili otežava ostvarenje prava lica sa invaliditetom.

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u postupcima pred organima se smatra i uznemiravanje, vrijeđanje i omalovažavanje od strane zaposlenih.

Diskriminacija u korišćenju objekata i površina u javnoj upotrebi

Član 8

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u korišćenju objekata i površina u javnoj upotrebi se smatra:

1) nedostupnost objekata i površina u javnoj upotrebi;

2) onemogućavanje pristupa, kretanja, boravka i rada u objektima u javnoj upotrebi.

Pravo na korišćenja objekata i površina u javnoj upotrebi može biti ograničeno samo u skladu sa zakonom.

Diskriminacija u pružanju javnih usluga

Član 9

Diskriminacijom u oblasti pružanju javnih usluga licu sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, se smatra:

- 1) otežavanje ili onemogućavanje pružanja javnih usluga, osim ako bi pružanje usluge ugrozilo život ili zdravlje lica sa invaliditetom ili drugog lica;
- 2) odbijanje pružanja javnih usluga;
- 3) pružanje usluge pod drugačijim i nepovoljnijim uslovima od onih pod kojima se usluga pruža drugim korisnicima, osim ako bi pružanje usluge ugrozilo život ili zdravlje lica sa invaliditetom ili drugog lica;
- 4) povećanje cijene usluge srazmjerno povećanim troškovima neposredno proisteklim iz pružanja javne usluge licu sa invaliditetom.

Diskriminacijom u pružanju javnih usluga se smatra i uznemiravanje, vrijeđanje i omalovažavanje lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, od strane lica koje pruža te usluge.

Diskriminacija u oblasti zdravstvene zaštite

Član 10

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u oblasti zdravstvene zaštite se smatra:

- 1) odbijanje da se pruži zdravstvena usluga licu sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta;
- 2) postavljanje posebnih uslova za pružanje zdravstvenih usluga licu sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta;
- 3) uskraćivanje informacija o trenutnom zdravstvenom stanju, preduzetim ili namjeranim mjerama liječenja i rehabilitacije lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta.

Diskriminacijom u oblasti zdravstvene zaštite se smatra i uznemiravanje, vrijeđanje ili omalovažavanje lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, od strane zaposlenih, u toku boravka u zdravstvenoj ustanovi.

Diskriminacija u oblasti vaspitanja i obrazovanja

Član 11

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u oblasti vaspitanja i obrazovanja se smatra:

- 1) uskraćivanje upisa djeteta predškolskog uzrasta, učenika/ce, odnosno studenta/kinje u odgovarajuću vaspitno-obrazovnu ustanovu, u skladu sa zakonom;
- 2) isključivanje iz vaspitno-obrazovne ustanove djeteta predškolskog uzrasta, učenika/ce, odnosno studenta/kinje suprotno zakonu;
- 3) propisivanje psihofizičkih sposobnosti kao posebnog uslova za upis u vaspitno-obrazovnu ustanovu, osim ako se obrazovnim programom kao poseban uslov za upis ne traži posebna nadarenost i psihofizičke sposobnosti.

Diskriminacijom u oblasti vaspitanja i obrazovanja se smatra i uznemiravanje, vrijeđanje i omalovažavanje djeteta predškolskog uzrasta, učenika/ce, odnosno studenta/kinje, po osnovu invaliditeta od strane zaposlenih i učenika/ce, odnosno studenata/kinje.

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u oblasti vaspitanja i obrazovanja ne smatra se:

- 1) provjera sklonosti, nadarenosti ili psihofizičkih sposobnosti djece, učenika/ce, odnosno studenta/kinje, u skladu sa obrazovnim programom, odnosno studijskim programom;
- 2) individualni rad sa djecom, odnosno učenicima na osnovu individualnog razvojno-obrazovnog programa.

Diskriminacija u oblasti zapošljavanja

Član 12

Zabranjeno je vršiti diskriminaciju lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u oblasti zapošljavanja, prema:

- 1) licu sa invaliditetom koje traži zaposlenje;
- 2) staraocu lica sa invaliditetom koji traži zaposlenje.

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u oblasti zapošljavanja se smatra i prethodna provjera psihofizičkih sposobnosti za radno mjesto za koje provjera nije propisana.

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u zapošljavanju ne smatra se:

- 1) izbor kandidata/kinje koji je pokazao/la najbolji rezultat na prethodnoj provjeri psihofizičkih sposobnosti, u odnosu na uslove predviđene za radno mjesto;
- 2) preduzimanje podsticajnih mjera za brže zapošljavanje lica sa invaliditetom u skladu sa zakonom.

Diskriminacija u oblasti rada

Član 13

Zabranjeno je vršiti diskriminaciju lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u oblasti rada, prema:

- 1) zaposlenom licu sa invaliditetom;
- 2) zaposlenom staraocu lica sa invaliditetom.

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, i staraoca lica sa invaliditetom u ostvarivanju prava iz radnog odnosa se smatra:

- 1) određivanje manje zarade, odnosno naknade za rad jednake vrijednosti;
- 2) propisivanje posebnih uslova rada, ako ti uslovi nijesu predviđeni za to radno mjesto;
- 3) propisivanje posebnih uslova za ostvarivanje drugih prava iz radnog odnosa.

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, i staraoca lica sa invaliditetom se smatra i uznemiravanje, vrijeđanje i omalovažavanje od strane zaposlenih kod poslodavca.

Diskriminacija u oblasti socijalne i dječje zaštite

Član 14

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u oblasti socijalne i dječje zaštite se smatra:

- 1) odbijanje da se pruži socijalna i dječja zaštita licu sa invaliditetom;
- 2) postavljanje posebnih uslova za pružanje socijalne i dječje zaštite licu sa invaliditetom.

Diskriminacijom u oblasti socijalne i dječje zaštite se smatra i uznemiravanje, vrijeđanje ili omalovažavanje lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, od strane zaposlenih, u toku boravka u ustanovi socijalne i dječje zaštite.

Diskriminacija u oblasti bračnih i porodičnih odnosa

Član 15

Zabranjena je diskriminacija lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u oblasti bračnih i porodičnih odnosa.

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u oblasti bračnih i porodičnih odnosa ne smatra se uskraćivanje ili ograničavanje prava koje je u skladu sa zakonom.

Diskriminacija u javnom prevozu

Član 16

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u javnom prevozu se smatra:

- 1) odbijanje da se preveze lice sa invaliditetom;
- 2) odbijanje zaposlenih u javnom prevozu da pruži pomoć licu sa invaliditetom, ako bez takve pomoći ne može da koristi uslugu i ako se pružanjem pomoći ne ugrožava bezbjednost saobraćaja;
- 3) utvrđivanje nepovoljnijih uslova prevoza za lica sa invaliditetom.

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, smatra se i uznemiravanje, vrijeđanje i omalovažavanje u toku korišćenja javnog prevoza od strane zaposlenih.

Diskriminacija u ostvarivanju biračkog prava

Član 17

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u ostvarivanju biračkog prava se smatra:

- 1) uskraćivanje prava da bira i da bude biran;
- 2) onemogućavanje pristupa biračkom mjestu.

Diskriminacija u nevladinim organizacijama

Član 18

Diskriminacijom lica sa invaliditetom, po osnovu invaliditeta, u nevladinim organizacijama se smatra:

- 1) odbijanje zahtjeva i postavljanje posebnih uslova za uclanjenje u nevladine organizacije;
- 2) uskraćivanje prava da bira i bude biran u organe upravljanja nevladinih organizacija.

Diskriminacija nevladinih organizacija za zaštitu lica sa invaliditetom

Član 19

Zabranjen je svaki oblik diskriminacije nevladinih organizacija koje se bave zaštitom lica sa invaliditetom.

Posebne mjere

Član 20

Država, opština, Glavni grad, Prijestonica, nevladina organizacija i drugo pravno ili fizičko lice mogu uvoditi posebne mjere koje imaju za cilj socijalnu inkluziju lica sa invaliditetom .

Mjere iz stava 1 ovog člana primjenjuju se srazmjerno potrebama i mogućnostima i traju do ostvarenja ciljeva koji su tim mjerama utvrđeni.

Inspekcijski nadzor

Član 21

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona u odnosu na diskriminaciju lica sa invaliditetom u pojedinim oblastima vrše inspekcije nadležne za određenu oblast, u skladu sa zakonom.

Stupanje na snagu

Član 22

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj 23-3/11-6/10

EPA 592 XXIV

Podgorica, 22. jula 2011. godine